

Pranešimas spaudai

Liuksemburgas, 2020 m. birželio 5 d.

Biologinė įvairovė agrarinėje žemėje toliau mažėja, nepaisant specialių BŽŪP priemonių, teigia auditoriai

Bendra žemės ūkio politika (BŽŪP) nebuvo veiksminga stabdant dešimtmečius trukusį biologinės įvairovės nykimą, o intensyvus ūkininkavimas tebėra pagrindinė biologinės įvairovės nykimo priežastis, teigiama naujoje Europos Audito Rūmų ataskaitoje. Auditoriai nustatė, kad 2020 m. ES biologinės įvairovės strategijoje ir jos suderinime su BŽŪP yra spragų. Be to, būdas, kaip Komisija stebi su biologine įvairove susijusias BŽŪP išlaidas, yra nepatikimas ir didžioji BŽŪP finansavimo dalis biologinei įvairovei daro nedidelį teigiamą poveikį. Kai kuriomis BŽŪP schemomis galima labiau padidinti biologinę įvairovę, tačiau Komisija ir valstybės narės pirmenybę teikė mažo poveikio priemonėms.

Europoje daug įvairių agrarinėje žemėje gyvenančių rūšių daugelį metų nyksta. Nuo 1990 m. agrarinėje žemėje gyvenančių paukščių ir pievų drugių populiacijos – geras pokyčių rodiklis – sumažėjo daugiau kaip 30 %. Dėl intensyvaus ūkininkavimo pradėjo nykti natūralios augmenijos, o kartu ir gyvūnų, gausa bei įvairovė, ir tai tebėra pagrindinė biologinės įvairovės nykimo priežastis.

2011 m. Komisija patvirtino strategiją, kuria siekta iki 2020 m. sustabdyti biologinės įvairovės nykimą. Joje įsipareigota padidinti žemės ūkio ir miškininkystės indėlį išlaikant biologinę įvairovę ir siekta „išmatuojamo pagerėjimo“, susijusio su žemės ūkio veikiamų rūšių ir buveinių apsaugos būkle. Auditoriai vertino, ar BŽŪP padėjo labiau apsaugoti žemės ūkio paskirties žemės biologinę įvairovę ir kaip ES siekė savo tikslų, ir šiuo tikslu aplankė Airiją, Kiprą, Lenkiją, Rumuniją ir Vokietiją.

„Iki šiol BŽŪP buvo nepakankamai veiksminga siekiant kovoti su biologinės įvairovės agrarinėje žemėje mažėjimu – didžiule grėsme ir ūkininkavimui, ir aplinkai, – teigė už ataskaitą atsakingas Audito Rūmų narys Viorel Ștefan. – Pasiūlymu dėl BŽŪP po 2020 m. ir 2030 m. biologinės įvairovės strategija siekiama, kad BŽŪP padėtų geriau reaguoti į tokius iššūkius, kaip biologinės įvairovės nykimas, klimato kaita ar kartų kaita, kartu toliau padedant Europos ūkininkams kurti tvarų ir konkurencingą žemės ūkio sektorių.“

Auditoriai nustatė, kad ES biologinės įvairovės strategijoje iki 2020 m. nenustatyti pamatuojami žemės ūkio tikslai, todėl sudėtinga įvertinti ES finansuojamų veiksmų pažangą ir veiksmingumą. Be to, su biologine įvairove susijusios ES politikos ir strategijos buvo menkai suderintos tarpusavyje, dėl to,

Šio pranešimo spaudai tikslas – pateikti Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pagrindines mintis. Visa ataskaita pateikta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

pavyzdžiui, nepavyko išspręsti genetinės įvairovės – biologinės įvairovės sudedamosios dalies – mažėjimo problemos.

BŽŪP tiesioginės žemės ūkio išmokos sudaro apie 70 % visų ES žemės ūkio išlaidų, tačiau būdas, kaip Komisija stebi su biologine įvairove susijusias BŽŪP išlaidas, yra nepatikimas, nes juo pervertinamas kai kurių priemonių indėlis į biologinę įvairovę. Be to, jų poveikis agrarinės žemės biologinei įvairovei yra ribotas arba nežinomas. Nors kai kurie reikalavimai tiesioginėms išmokoms gauti, ypač žalinimo ir kompleksinės paramos, gali padėti padidinti biologinę įvairovę, Komisija ir valstybės narės pirmenybę teikė mažo poveikio priemonėms, pavyzdžiui, tarpiniams pasėliams ar azotą fiksuojantiems pasėliams. Auditoriai taip pat nustatė, kad kompleksinės paramos sankcijų sistema neturėjo aiškaus poveikio agrarinės žemės biologinei įvairovei, o žalinimo galimybės buvo nepakankamai išplėtos.

Kaimo plėtros programomis galima labiau padidinti biologinę įvairovę nei tiesioginėmis išmokomis, visų pirma tomis programomis, kuriomis remiama aplinkai palanki ūkininkavimo veikla, kuria siekiama ne vien įvykdyti atitinkamus teisinius įsipareigojimus. Tačiau kartais valstybės narės taiko didelio poveikio priemones, pavyzdžiui, rezultatais grindžiamas schemas, o ne mažiau sąnaudų reikalaujančias ir ne tokias naudingas schemas („šviesiai žalias“ schemas), kurios tarp ūkininkų yra populiaresnės.

Auditoriai rekomenduoja Komisijai geriau koordinuoti 2030 m. biologinės įvairovės strategiją, sustiprinti tiesioginių išmokų ir kaimo plėtros indėlį į agrarinės žemės biologinę įvairovę, atidžiau stebėti biudžeto išlaidas ir nustatyti patikimus BŽŪP poveikio vertinimo rodiklius.

Pastabos leidėjams

Agrarinės žemės biologinė įvairovė apima laukinius gyvūnus (t. y. ne gyvulius), pavyzdžiui, smulkius žinduolius, paukščius ir vabzdžius, natūralią augmeniją pievose, ariamojoje žemėje ir daugiamečiuose pasėliuose, taip pat gyvybę po žeme.

ES vaidmuo saugant biologinę įvairovę yra itin svarbus, nes ji nustato aplinkos standartus ir bendrai finansuoja didžiąją valstybių narių žemės ūkio išlaidų dalį. 2014–2020 m. laikotarpiu Komisija planavo su biologine įvairove susijusiems klausimams išleisti 86 milijardus eurų (maždaug 8 % ES ilgalaikio biudžeto), įskaitant 66 milijardus eurų iš BŽŪP biudžeto. Praėjusio amžiaus paskutiniame dešimtmetyje ES ir valstybės narės pasirašė JT biologinės įvairovės konvenciją, o 2010 m. įsipareigojo siekti 2020 m. Aičio tikslų. 2020 m. sausio mėn. Pasaulio ekonomikos forumas biologinės įvairovės nykimą įvardijo kaip vieną iš penkių didžiausių grėsmių pasauliui, tiek pagal tikėtinumą, tiek pagal daromą poveikį. 2020 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė 2030 m. ES biologinės įvairovės strategiją.

Europos Audito Rūmai Specialiąją ataskaitą Nr. 13/2020 „Biologinė įvairovė žemės ūkio paskirties žemėje: BŽŪP indėlis nesustabdė padėties blogėjimo“ skelbia Pasaulinę aplinkos apsaugos dieną, kuri taip pat skirta biologinei įvairovei paminėti. Ši ataskaita paskelbta Audito Rūmų svetainėje (eca.europa.eu) 23 ES kalbomis. Audito Rūmai anksčiau yra paskelbę ataskaitas dėl pesticidų, tinklo „Natura 2000“ ir BŽŪP žalinimo. Jie taip pat apžvelgs biologinės įvairovės klausimus kitame savo žurnalo numeryje ir netrukus paskelbs ataskaitą dėl apdulkiniojų.

Kontaktai spaudai dėl šios ataskaitos: Damijan Fišer

E. paštas damijan.fiser@eca.europa.eu Tel. (+352) 4398 45 510 Mob. tel. (+352) 621 55 22 24

Audito Rūmų priemonės, taikomos reaguojant į COVID-19 pandemiją

Europos Audito Rūmai ėmėsi reikiamų veiksmų, kad COVID-19 pandemijos metu Europos Sąjungoje galėtų toliau veiksmingai vykdyti viešojo audito funkciją ir laiku parengti audito ataskaitas, nuomones ir apžvalgas, kiek tai įmanoma šiuo sudėtingu laikotarpiu. Tuo pat metu dėkojame visiems, kas gelbsti gyvybes ir kovoja su pandemija Liuksemburge, Europos Sąjungoje ir visame pasaulyje. Ir toliau laikysimės įsipareigojimo remti Liuksemburgo vyriausybės politiką visuomenės sveikatos apsaugos srityje. Švelnindami dabartinės sveikatos krizės poveikį mūsų darbuotojams, ėmėmės atsargumo priemonių, kad kuo labiau sumažintume jiems ir jų šeimoms kylančią riziką.